

מתיקות השבת

יו"ר ע"י קהל לובלין בארה"ק

בראשות הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזווע שליט"א

תלמידו של פוסק הדור בעל "שבט הלוי" זצוק"ל

♦ משיחורנו של מורינו הגה"צ שליט"א ♦

ההזדמנות שהחמיץ בלעם

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

ילד של עין טובה

שלום וברכה שמי והושע. כבר למשך שנים רבות אני ממתין לזכות לילדים, התפללתי לה' בלי גבול, הרביתי בצדקות, התייעצתי עם אנשים חכמים ועשיתי הכל כדי לזכות לילדים! עברו כבר יותר מחמש עשרה שנה שאני נשוי ואין ילדים.

בקר אחד נסעתי להתפלל שחיתי בכתל המערבי, באחת מההשתדלויות שלי לזכות לילדים. אחרי התפילה, הנחתי את ידי על הכתל הקדוש, ועל היד שלי הנחתי את ראשי להתפלל שוב לזכות לילדים.

לפתע, תוך כדי שאני לוחש את תפילתי לה' ועיני משפלות לארץ, אני מבחין באבא שמקרב שלשה בנים שלו אחד ליד השני, ממש בסמוך אלי, והוא אומר להם מה לומר לפני ה', וכן הוא אומר והילדים שלו אומרים אתריו: רבונו של עולם, היום דוד שלנו מתחיל ללמד חמש, תעזר שיהיה לו חשק לעסוק בתורה הקדושה שלך, ושיהיה עובד ה' אמת.

בין הילדים המתוקים האלו, ראיתי גם את דוד המתוסבסב, איה הוא אומר את התפילה הזאת על עצמו, והלב שלי, שהשתוקק כל כך לזכות גם לילדים טהורים כאלו, לא יכול להכיל את זה. פשוט התפרצתי בכבי בקול רם.

אבא של הילדים התרומם מעל ילדיו והביט בי ואני ממשיך לבכות ללא הרף. אחרי כביות שהתארכו, נרגעתי מעט, ואז אותו אבא פנה אלי ושאל אותי: יהודי יקר, מה כוונתך? אולי אוכל לעזור לך?

« המשך המעשה בעמוד ד

עין טובה וכן להיות כלי מוכן לנבואה לטובה, וזו היתה מדתו של אברהם אבינו, מה שאין כן בלעם הרשע היתה לו עין רעה ולכן הוא השתמש בנבואתו לרעה, להביט בפרטיות של בני האדם ולראות את חסרונותיהם.

שרש הקדשה

ובשמים היה נדרש מבלעם להשפיל להתחבר לעם ישראל, כדגמת יתרו שרק שמע על גדלתו של ישראל ובהתגבר, ויתרה מכך בלעם שהוא יכל לראות בנבואה את השרש הקדוש של עם ישראל, וכשראה את משה רבנו, יכל לראות את אבותיו ואבות אבותיו עד אברהם יצחק ויעקב הקדושים, וכמו שהזכיר "פי מראש צרים אראנו", אלו האבות הקדושים, כמו שאומר הנביא: "הביטו אל צור חצבתם ואל מקבת בור וקרתם הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם", וכן הזכיר את שבחיהם של ישראל באומרו "מה טובו אהליך יעקב" וכו', ומזה היה ראוי לו להתעורר להתחבר גם הוא לעם ישראל, כמו יתרו שעזב את כל האילים והתקרב לדרך ה'.

אבל עינו הרעה של בלעם הטעתו, ומספרים חז"ל (מקלףא יתרו), שפאשר האמונות נבהלו בזמן מתן תורה ובאו לבלעם, הוא אמר להם "ה' עז לעמו יתן", כלומר שהתורה שכתב רק לעם ישראל, והיה ראוי לו לומר להם: אכן עם ישראל זהו העם הנבחר ועליכם לדבק בהם, ובה היה מקרב את האמונות לדרך ה', בכה שיקימו את שבע מצוות בני נח ויסיעו לעם ישראל בבניית בתים וגגגרים, ובה היה בלעם נהפך ממוחטיא הרבים [שהחטיא את עם ישראל בבנות מואב] למזכר הרבים.

"פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל". פינחס בצדקותו זכה להיות הגורם לבטל את גזרת הפליה מעם ישראל, ובלעם הרשע היה זה שגרם לעורר על עם ישראל את גזרת הפליה, על ידי שיעץ לבלק להחטיא את ישראל בבנות מואב, וצריך באור אם כן, מדוע בקשו חכמים לקבע לומר בכל יום את הברכות שאמר בלעם, כמבאר בברכות (ב)?

והנה מאידך בפשטות נראה בפרשת בלק שבלעם עשה את כל מעשיו לפי רצון ה', שפאשר בלק שלח לקרא לבלעם, הוא אמר להם שלא יבוא עמכם אלא רק אם הקב"ה יסכים לכן וגם אחר כך עשה הכל לפי מה שרצה ה'.

מדוע בלעם סובל?

אם כן צריך להבין מה היתה רשעותו של בלעם, ולכאורה רק בלק היה הרשע שבקש לקלל את ישראל, והפלא הגדול הוא שבמציאות אנו רואים להפך, שמוכא בגמרא (הוריות י) שרות המואביה היתה פת בנו של עגלון מלך מואב, בן בנו של בלק מלך מואב, ואלו מבלעם הרשע לא נשאר שום זכר, ונהרג בחרב ואין לו חלק לעולם הבא, וצריך להבין מדוע זוקא בלעם סבל את כל הענשים?

אלא הנהא אמןם בלעם זכה למדרגה גדולה של נבואה, כדגמת מדרגתו של משה רבנו (ספרי, דברים שני), עד כדי שחז"ל (אבות ה יט) צריכים להסביר לנו מה ההבדל בין תלמידי בלעם הרשע לתלמידי אברהם אבינו, אבל בשביל שהנבואה תעמוד לטובת האדם, הוא צריך לפני כן לנקות את עצמו מכל רע ולרפש

פניני אגדה

• הרה"צ ר' אליהו קאהן שליט"א
משגיח דירשיבתנו •

מתי וגמרו ימי השבויים???

הגמרא אומרת (קדושין ל:) אמר הקב"ה לישראל, בני בראתי יצר הרע וגברתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו ואם אין אתם עוסקין בתורה אתם נמסרים בידו.

דברי חז"ל הללו הם אגב יסוד לדעת, שהקב"ה הטביע בעולם, שכל עוד אדם לא עוסק בתורה, הוא חי במציאות של אדם שבו, שהרי אין לו את השכל הנכון לשלט בעצמו וברגשותיו, אלא מסור הוא ביד יצרו, והוא גם דואג להתגבר עליו בכל יום עם פתויים חדשים (שם), ובכך להעמיק לו את השבי המר הזה יותר ויותר.

וכדי לצאת מהשבי הזה או כדי לא להיפגש לשבי הזה כלל, על האדם לבחור לעסוק בתורה הקדושה, כי מהתורה הוא יקבל דעת לחיות את חיי באופן נכון, ודעת קניית, מה חסרת? כלומר שפשוטם קונה דעת נכונה, הוא מבין שיש לו כל טוב ושלם חסר לו מאומה, ומתעלה מצונותיו ומרגשותיו האישיים המטעים אותו ללכת שולל אחרי תשוקות היצר הרע ולהמסר בידו. ובשביל זה נתאוו החכמים לגאולה השלמה, שאז לא יהיו לנו הפגעות לעסק בתורה ולהיות בני חורין אמתיים ולזכות לחיי עולם הבא (רמב"ם מלכים יב ד).

לקרב את בלק אל ה'

של משה לתלמידיו של בלעם, הרי בלעם היה בן דורו של משה?

אלא שבדברים אלו חז"ל באים ללמד את הטעות של בלעם, שלא למד ללכת בדרך הישר, שפיון שכלפי משה היתה לבלעם תחרות, לכן אלו בלעם לא היה נביא, לא היו תובעים ממנו ללמד משה את דרך הישר, אבל פיון שתנה לו נבואה לראות את מעלתם של האבות הקדושים מזמן אברהם אבינו וכן של עם ישראל היוצא ממצרים וכן, היה לו ללמד מכה לעזוב את דרכו הרעה וללכת בקעם הקדוש והוא לא עשה כן.

ללמד מתלמידיו של אברהם

עוד רמז התנא שהיה לו לבלעם ללמד מתלמידיו של אברהם אבינו שהם אליעזר ולוט. ללמד מלוט שלא לטעות כמותו בעין רעה, ומאליעזר ללמד את העין טובה שהיתה לו שעל ידה זכה לצאת מפלל ארור לכלל ברוך.

אף עינו הרעה של בלעם הטעתו ללכת לשאול, שעשה מריבה ונעץ עצות רעות נגד ישראל ונהרגו בגללו עם רב מישראל וידו היתה בפועל [אותיות 'בלעם'], למעלה בעם שהתקדש להיות לעם ה'.

וכן כלפי בלק בעצמו שפחד מעם ישראל ולכן בקש לקללם, היה ראוי לבלעם לחזק אותו וללמדו שעם ישראל הם בעלי מידות טובות, שהרי הם מוצאו של אברהם שיש להם אהלים טובים של הכנסת אורחים, ולהוכיח לו שעם ישראל הם אנשי שלום, מכה שפניו כן הם בקשו מאדם לעבר בגבולו וכן בקשו מסיחון מלך האמורי לעבר בגבולו, ולא היו נלחמים עם סיחון אם לא היה יוצא למלחמה עמם, ובכך היה מסיר ממנו את הפחד המטעה שהיה לו מעם ישראל כמיה שפחה "את כל אשר עשה ישראל לאמרי", והיה מניא אותו מלרצות לקללם.

ויתרה מכה, שבזה היה גורם לבלק לרצות להתקרב בעצמו לעם ישראל, ובפרט לפי מה שמוכח בזה"ק (דף קצז.) שבלק היה מבני יתרו שהתקרב תחת כנפי השכינה, וכן רואה שהיתה צאצאית של בלק התקדשה לעם ישראל.

ללמד מאברהם אבינו

ובזה יתבאר מה שחז"ל אומרים מה בין תלמידיו של אברהם לתלמידיו של בלעם, שלכאורה מדוע לא אמרו מה בין תלמידיו

מה מעילה בימינו?

או מלהשתמש בכלי שרת של הכהנים משרתי ה', ומי שמשתמש בהם הרי זה מעילה בהקדש, ומצינו שחלקי התנאים קתי

"והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם". במסכת מעילה (פרק ה), מצינו שיש אסור להנות מלבישת בגדי הקדש של הכהנים

מה שבלעם יכול היה להיות...

בציור שלפנינו רואים יהודי מצבא פנחס מתקרב לבלעם על מנת להרג אותו על ידי שם המפרש, משום שבלעם החטיא את ישראל ועורר חרון אף ה' על ישראל.

איה יכל בלעם להפך ממחטיא הרבים למזכה הרבים?

על כך במאמר: 'ההזדמנות שהחמיץ בלעם'.

• הדדה"ג ד' יוסף מאנדל שליט"א •

כְּתוּב בַּתּוֹרָה: "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת
לְקַדְּשׁוֹ," וַיִּדְּרֻשׁוּ בֵּית שְׁמַאי שְׁנֵי
לְזָכֹר אֶת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם רִאשׁוֹן
בַּשָּׁבִיעַ, וַיִּכְשַׁמְדוּמָו לְאַדָּם חֶלֶק
נָפֵה בְּמִאֲכָלֵי הַשָּׁבָת, וַיִּשְׁמֹר אוֹתוֹ
וַיִּתְקַנֵּן לְכַבּוֹד שַׁבָּת. אָמְרוּ עַל שְׁמַאי
הַגָּזוֹן שָׁפָל יָמָיו הִזָּה לְכַבּוֹד
שַׁבָּת, הִנֵּה מוֹצֵא בְּהֵמָה נָזֵה, אוֹמֵר
זֶה לְשַׁבָּת, מִצָּא אֶחָת נָזֵה הַיָּמִנָּה,
אוֹכֵל הָרִאשׁוֹנָה וּמִנִּיחַ הַשְּׁנִיָּה
לְשַׁבָּת, נִמְצָא שְׁאֵכִילוֹתָ בְּכָל יוֹם
בַּשָּׁבִיעַ הִיא כְּדֵי שֶׁתִּשְׁאָר הַבְּהֵמָה
הַטּוֹבָה לְשַׁבָּת, אֲבָל הַלֵּל הַגָּזוֹן מֵדָה
אֶחָת הַיָּתִיד בּוֹ, שֶׁהִיא אוֹמֵר "בְּרִדּוֹ
ה' יוֹם יוֹם".

כָּל זֶה הֵבִיא הַמֶּשֶׁנָּה בְּרוּךְ (ס'
נ ס"ב ב), וְכַתָּב, שְׁפוֹסָקִים וְרַבִּים
הִסְכִּימוּ שֶׁגַם הֵלֵל מוֹדֵה שְׁסֻבֶּרֶת
בֵּית שְׁמַאי עֲדִיפָה יוֹתֵר, אֲלָא שֶׁהֵלֵל
הֵיךְ בּוֹטֵחַ בִּה' שְׁבֻדָּא יִזְמִין לוֹ
לְשֻׁבַת מִנָּה יִפֶּה מִשְׁאֵר הַיָּמִים, וְכֵדִי
לְחֻק אֶת מִדַּת בְּטוּחוֹ הֵיךְ נוֹהֵג כֵּן,
אֲבָל בְּשָׂרָא לֵב אָדָם שְׁאִין בְּטוּחוֹ
חִזֵּק כֵּל כֵּן, גַּם הֵלֵל מוֹדֵה שֵׁשׁ
לְהֵגַב בְּמִדַּת שְׁמַאי הַחָזָק.

ובספר משה משה (סי' תג), כתב
לחלק, שלגבי מאכלים ומשקים
המצויים תמיד, ראוי לנהוג כמדת
הלל ולומר "ברוך ה' יום יום", אבל
לגבי חפצים וכלים נאים שאינם
מצויים תמיד, יש לומר בהם שלחכה
בשמאי הנזק, שלא מצאו ששחלקו
בהם ב"ש וב"ה, ועין עוד.

וְרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהָיָה רְחוֹק מִהֶתוֹרָה כְּפִי שֶׁהָיָה
עַל עֲצֻמוֹ (פסחים מט.), הִתְקַרֵּב לַתּוֹרָה בְּזֻכָּת
עֲצַת אִשְׁתּוֹ, וְלַעֲמֻתוֹ ר' אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְךָ שֶׁהָיָה
קָרוֹב לַתּוֹרָה הִתְרַחַק מִמֶּנָּה בְּגִלּוֹל עֲצַת אִשְׁתּוֹ
(שבועת קמז.), כְּמוֹ שֶׁעַל כֵּן דָּא אָמַר שְׁלֵמָה
מִלְכָּנו: "חֻקֵּמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּהּ בֵּיתָה וְאִנּוּלָת
בִּידֶיהָ תִּהְיֶה טְהוֹרָתָה".

וְלָכֵן רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר לְתַלְמִידָיו, שְׁפֹל תִּתְּרוּ וְתִזְרֹתוּ תַּלְמִידָיו הִיא בְּזֻכּוֹת אִשְׁתּוֹ וּבִבְד אֹתָהּ מָאֵד וְעָשָׂה לָּהּ יְרוּשָׁלַם שֶׁל עֲהָב מִהָעֶרְכָּתוֹ אֵלָיָהּ, וְנִזְהָר בְּכְבוֹדָהּ כְּהַקְדֵּשׁ שְׂאִסּוֹר לַמַּעַל בּוֹ.

תנא, וכמו שרואים שצאפילו ידע לחשב את תחום שבת, אבל החסרון שלו היה שלא נעשה תלמיד לר' עקיבא לקבל ממנו את הסם חיים שבתורה, ולכן הוא מעל בקדושת התורה שלמד ועקם את דברי התורה שלמד מרבו ר' עקיבא ופרשם הפך האמת.

וְהַלְבֹשׁ הַפְּנִימִי שֶׁעַל בְּשָׂרוֹ שְׂפֹאֵם בּוֹ לֹא תִּלְתֵּן
מִפְּנֵי הַזֵּעָה, הוּא כְּנֶגֶד הָאִשָּׁה שֶׁנִּמְצְאָתָה
לְפִימָה בְּבִיתוֹ, וְהַדָּבָר מִלְמַד עַל כֵּן שֶׁאִדָּם
צָרִיךְ לְהִתְהַרְּרָא שְׂלֵא לְהוֹצִיא כִּלְפֵי בְּנֵי בֵּיתוֹ
אֶת הַפִּסְסֵל שֶׁבּוֹ קִדְּמָת הַזֵּעָה הַמְּאֻסָּה,
כְּלוּמָר שְׂלֵא יִשְׁתַּמֵּשׁ כִּלְפֵּיהֶם בְּמִדּוֹתָיו
וְהַרְרָעוֹת לְכַעַס עֲלֵיהֶם וְלִהְלִישׁ אֶת דַּעְתָּם
חֹס וְשֹׁלוֹם. שָׂאֵם לֹא מִתְּהַג כְּרֹאֵי בִתּוֹ
וְאֵינוֹ לּוֹמֵד מִתְּלִמְיָד חֲכָמִים עֲצוֹת שֶׁל עֲנָה
וְחוֹתָיו בְּבִיתוֹ, גַּם זֶה מְעִיֵּל, כִּי אוֹמְרִים עֲלָיו
בִּתּוֹן בִּתּוֹ שְׂאֵינוֹ מִתְּנַגַּח כְּרֹאֵי לְבֹן תּוֹרָה,
וְאוֹעֵל בְּקִדְּשֵׁת הַתּוֹרָה שֶׁבָּהּ הוּא עוֹסֵק.

וְהַלְבוֹשׁ הָאֶמְצָעִי הוּא כְּנָגֵד מִה שֶׁאֵדָם לֹא מִתְנַהֵג כְּרֹאֵי עִם בְּנֵי אֵדָם שֶׁהוּא נִפְגֵּשׁ אִתָּם לְעֵתִים רְחוּקוֹת, שֶׁעַל כֵּן גַּם הַפְּגִיעָה כְּלָפִים הִיא לֹא פְּגִיעָה קָשָׁה שֶׁעוֹשֶׂה בָּנָם בְּנִפְשָׁם, כִּי הֵם לֹא מִתְרַאֲמִים אִתּוֹ לְעֵתִים קְרוֹבוֹת, וְאֵכָן בְּחֻלְבוֹשׁ הָאֶמְצָעִי שֶׁלֹּא יִכָּר בּוֹ פָּגָם, נִחְלָקוּ הַתְּנָאִים אִם יֵשׁ בּוֹ דִּין מַעֲיִלָּה.

נִקְרָא מְעִילָה, וּבִגְמָרָא מִבְּאֵר, שְׁלֵא נִחְלָקוּ
בְּבָגָדִים שְׁלוֹבֵשׁ מִמּוֹחַז שְׁהוּא נִפְגָּם לְאַלְתֵּר,
לְפִי שְׁמִתְחַפֵּה בְּפִתְלִים. וְלֹא נִחְלָקוּ גַם בְּבָגָדִים
שְׁלוֹבֵשׁ מִבִּפְנִים עַל בְּשִׂרוֹ, שְׁהוּא גַם נִפְגָּם
לְאַלְתֵּר מִחֻמַּת זָעָה, שְׁלֹכֵל הַדְּעוֹת בָּהֶם יֵשׁ
דִּין מְעִילָה, אֵלֹא נִחְלָקוּ בְּלִבּוֹשׁ הָאֻמְצִיעִי.

וַיֵּשׁ בָּקָה לַלְמוּד אוֹתוֹנָה לַחֲכָמִים מַעֲשִׂיִּים. דְּהֵנָּה
הַפְּהָגִים נִדְמִים לַתְּלִמְדֵי חֲכָמִים וְהַגְמָרָא
אוֹמֶרֶת שֶׁהַנְּהִנָּה מִתְּלִמְדֵי חֲכָמִים פּוֹגֵם
בְּגִדְלָתָם (ע' סְפָרְדִּי לִנְיָ), וְעֵתָה יֵבֵאֵר שֶׁהַלְבוּשׁ
הַחִיצוֹנִי מִרְמָז עַל הַתְּנַהּגוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם בַּחוּץ,
וְזֵין הַבְּגָדִים הַחִיצוֹנִיִּים מְלֻמֵּד אוֹתוֹנָה שָׂאם
אָדָם לֹא מִתְּנַהֵג כְּרָאוֹ וַיִּשְׁתַּמֵּשׁ בַּחֲכָמָה
שְׁלוּמֵד מִתְּלִמְדֵי חֲכָמִים כְּדִלְגָּה בְּאַתְרִים,
זֶה נִקְרָא מַעֲלָה בַּהֲקָדָשׁ, שֶׁהַבְּרִיּוֹת אוֹמְרִים,
אִי לוֹ לְרַבּוֹ שֶׁלְמוּדוֹ תוֹרָה, רְאוּ כְּמָה מְקַלְקְלִים
מַעֲשֵׂיו וְדַרְכּוֹ (ע' זִמְרָא פוֹר).

וַיִּזְבֹּחַ שָׁמָּה אֱלִישֶׁעִ בֶּן אֲבִיהָ שֶׁהָיָה תַלְמִיד חֵבֵר
 לִר' עֲקִיבָא, אֹהֵב הַשְׂתַּמֵּשׁ בְּדַבְרֵי ר' עֲקִיבָא
 כְּדִי לִפְרֹשׁ אוֹתָם בְּהִפּוֹךְ הָאָמֶת, וְכִמּוֹ כּוֹן פֶּרֶשׁ
 אֶת הַבַּת קוֹל שֶׁשְּׂמִיעוֹ לְהִבִּין שָׂאִין לוֹ תַּשׁוּבָה,
 וְזֶה נִגְדַּת הָאָמֶת, שֶׁהֵרִי אִין לֵה דְבַר הָעוֹמֵד
 בַּפְּנֵי הַתַּשׁוּבָה.

וְאֵלִישַׁע בֶּן אֲבוּיָה יָדַע לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּדֶרֶגֶת

שָׁקַל הַשָּׁנִים שֶׁהָלַךְ לִלְמֹד תּוֹרָה מִחוּץ
לְבֵיתוֹ, עָשָׂה זֹאת בְּעֶצְתָּ אֲשֶׁתוֹ שִׁשְׁלָחָה
אוֹתוֹ מִבֵּיתָם כְּדִי שִׁיעֲסֵק בַּתּוֹרָה, וַיָּכֻז
שִׁמְסָפֶר בְּאֲבוֹת דָּרְבֵי נֵחָן (פ"ו) שֶׁהִיא חֲזָקָה
אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִפְחַד מִבְּזִיזוֹנוֹת, כִּי אֵדָם שֶׁהוּא
יֵרָא שְׁמִים, בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר יַעֲרִיכוּ אוֹתוֹ,
וְכָל הַבְּזִיזוֹנוֹת יִתְבַּטְּלוּ.

וְאָדָם שֶׁמְבִיז אוֹתוֹ יִזְכֵּר שֶׁלֹא צָרִיךְ לְהִיטֵל אַכְפֵּת לֹו מֵה שְׂאֻמִּירִים עָלָיו הַבְּרִיּוֹת, שֶׁהֵרִיבֵנִי אָדָם הֵם בְּשׁוּר וְאָדָם שֶׁדּוֹמִים בְּשִׁלְשָׁה יִדְבָּרִים לְבִהְמָה (תְּרִיבָה טז) וְכָל שָׁנֹן בְּנֵי אָדָם הַעֲסֻקִּים בְּמִחְלָקָתָהּ, שֶׁהֵם פְּחוּתִים בְּזֶה מִתְבַּהֶמָּה, שֶׁהֵרִיבֵהֶם הַבְּהֵמָה אֵינָה עֹסְקֶת בְּמִחְלֻקוֹת, וּבְכֹן שֶׁאֵלֹו הַבְּהֵמָה הִיּוּ מְבֹאֵת אוֹתוֹ וְצוֹחֲקוֹת עָלָיו, וְהוּא לֹא הֵיךְ מִתְבַּהֵּמ מִן, כֹּךְ כֹּל שָׁנֹן שֶׁהַבְּהֵמָה שֶׁבְּנֵי אָדָם מְבִיזִים אוֹתוֹ, לֹא צָרִיךְ לְהִיטֵל אַכְפֵּת לֹו כִּלְלֵי, אֶלָּא יִהְיֶה חָשׁוֹב וְאֶכְפֵּת לֹו רַק שֶׁהַכֹּכֵ"ה יִהְיֶה מְרַצָּה מִפְּנֵי.

מבאר במשנה (ס) שדעת רבי עקיבא ששל לבוש אומצעי שיש ממונה הנזה בשנה פרוטה, אפילו שאין בו פגם לאלתר אלא לאחר זמן, הרי זה מעל, וימשיכו של הנזה שהיא פחות משנה פרוטה לא נחשב לו מעילה, והסבה לקח היא משום שהתורה נתנה לבני אדם ולא למלאכי השתר, וימזה ולמד על דרך האמור, שאדם שטעה והיה לו חפוף של מריבה מועטת עם בני אדם או עם בני ביתו, מוחלים לו, אבל יזהר שלא יטעה בזה יותר.

וְיֹאמְרוּ (בְּמִתּוֹ 30): שְׂאֵדָם צָרִיר לְכַבֵּד
 אֶת אִשְׁתּוֹ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, וְהִצִּיר הָרַע מִטְּעָה
 אֶת הָאָדָם לְפָרֵשׁ זֹאת בְּכָל מִינֵי פְרוּשִׁים
 וְהִלְחִיצֵהָ אֶת הַדְּבָרִים מִפְּשׁוּטָם, אֲבָל תַּח"ל
 אֲמָרוּ זֹאת, כְּדִי שְׂאֵדָם יְכַבֵּד בְּאֻמָּת אֶת אִשְׁתּוֹ
 יוֹתֵר מִגּוּפוֹ.

וּרְבִי עֲקִיבָא הָיָה מְכַבֵּד מְאֹד אֶת אִשְׁתּוֹ,

פגישה בעמק הנפש

ועל פני רבי עקיבא החמייר בלבדוש האמצעי, שילדעו ישיבו מעילה אם נהנה ממונה בשוה פרוטה, אפילו שלא רואים את הפגם שנעשה בבגד, שיש ללמד על מדה רעה שצאדם באשר הוא פוגע בחבריו או בבני ביתו בעמק נפשו

הצפוי שלך לעולם הבא

וארון הזהב שמבפנים הוא כנגד מה שצריך לכבד את בני ביתו.

לכבד כלפי חוץ

עוד יש ללמד מדברי חז"ל אלו שאדם צריך לנהוג בכבוד כלפי בני ביתו וחבריו, אע"פ שהוא לא רואה שזה מועיל לו ואע"פ שאינו מחבר לכבוד שהוא רוחש כלפיהם כצפי זהב הדבוק אליו באמת, אלא הכבוד שהוא רוחש להם הוא כארון זהב בפני עצמו שאינו מחבר אליו, כי מתוך שלא לשמה בא לשמה, והעקר שיעשה זאת לא לשם צביעות או רמאות, אלא שיעמיד פנים של כבוד כלפיהם כלפי חוץ גם אם אינו מרגיש בלבו מספיק הערכה אמיתית כלפיהם, וזאת יעשה במטרה לעורר בלבו באמת את ההערכה כלפיהם, שבאופן כזה זה טוב לנהג, כי מתוך כך יבוא להעריך אותם באמת.

והפעילה שבבית המקדש מלמדתנו על המעילה של האדם בבית המקדש הפרטי

לפי האמור יבאר מה שמצינו בתורה שצוה להעשות ארון הברית מעצי שטים ולצפות אותו זהב מבפנים ומבחוץ, וחז"ל למדנו שצריך לעשות זאת בשלשה ארונות, של עץ ולפניו ואחריו עוד שני ארונות של זהב, ואפשר לבאר זאת בדרך דרש, שהפשוט הפשוט בתורה לצפות ארון אחד זהב מבית ומחוץ זה מכון כנגד העולם הבא, ששם יתברר לאדם שכל מה שצפה את בני ביתו וחבריו בכבוד כמו של זהב, זה בעצם עטור לארון שלו בעצמו, והזהב שצפדם הוא בעצם צפוי לארון שלו ממש, ושם הכל יהיה ארון אחד, כמו שכתוב בתורה: "ועשו ארון עצי שטים" ומשמע שיש ארון אחד בלבד.

אבל חז"ל דרשו שצפוי הזהב מבית ומחוץ, הם עוד שני ארונות נוספים והם מלמדים אותנו על העולם הזה, שפאן זה קשה מאוד לכבד בני אדם, לכן אומרים חז"ל שצריך לעשות ארונות זהב בפני עצמם, וארון הזהב שמבחוץ הוא כנגד מה שצריך לכבד אחרים

המשך מתיקות הניסים

אכל חסר לי המון... אין לי ילדים! ושוב התפרצתי בבכי סוער.

האבא בנראה הבין בעת מה היה הדבר שגרם לי לפרץ בבכי - זה שהוא נעמד עם ילדיו מתחת אפו של אדם המשועל לילדים, ולכן הוא אמר לי, אני רוצה לבקש סליחה אם גרמתי לך חלישות הדעת.

בעת התעשתתי, אחזתי את ידו ואמרתי לו: חס ושלום, אתה לא צריך לבקש ממני סליחה, אלא אני מבקש סליחה מהשק"ה שלא עמדתי בנסיון לשמח בשמחתה ועבדו אני רוצה לברך אותה כאן לפני הכתל המערבי שמעולם לא גזה השכינה ממנו, שהשק"ה יתן לך

כמוך" זה כלל גדול בתורה (ירושלמי קידוש פ"ט ה"ד), ועקר הפנה בפסוק זה הוא על האשה שהיא הרע האמיתי של האדם, וזה עקר החשיבות, שאדם יעריך את האשת חיל שלו ופיר לה טובה על כל הטוב שעושה עבורו.

שלו, וכמו שאסור למעל בבגדיהם של הפנהים ובכלים של הקדש, כך על האדם להזהר לא למעל ולא לפגע בביתו על הבגדים שלא מכבסים לו ועל הפנים שלא נקיים וכו', אלא ישמח בכל טוב ולו הקטן ביותר שיש לו, ויבוא מכף להיות שלו, טוב לבגדיו וטוב למקום ברוך הוא, אמן.

עצה מתוקה

עלינו להודות למק"ה על כך שהוא תמיד נותן לנו טובות ושומר אותנו מנזקים, וכמדת גדלותו של השק"ה כך הוא משפיל את עצמו ביותר לתת לנו ולשמר עלינו, ומה נלמד אף אנו, שגם אדם שמרגיש את עצמו גדול וכן מעלה, שילמד מהשק"ה להשפיל את עצמו ולעורר לאחרים.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, מודה אני לפניך על כל החסד אשר עשית עמדי ועם בני ביתי ועם כל עמך אהוביך ועל כל החסד אשר אתה עתיד לעשות עמנו, אנא מלך רחמן, זכנו ברחמיך ללמד ממדותיך הנפלאות, שעל אף גדלתך העצומה אתה משפיל את עצמך לראות מה חסר לנו ומהי הטובה הנצרכת לנו בכל שעה ואתה חונן ונותן לנו בעין יפה בחר בחסד וברחמים.

כן נזכה גם אנו לרחם על הבריות, וגם כאשר נדמה לנו שיש לנו מעלות טובות שאין בחברינו, נשפיל עצמנו להבין אל לבם של חברינו ולהתחשב בהם ולדאג לטובתם ולתת להם מאשר חננת אותנו בעין טובה ובמאור פנים תמימי אמן סלה.